

РЕКОМЕНДАЦІЇ СЛУХАНЬ У КОМІТЕТІ

«ЯК СТИМУЛЮВАТИ РОЗВИТОК РОЗУМНИХ МІСТ ТА ГРОМАД В УКРАЇНІ: ЗАКОНОДАВЧІ АСПЕКТИ»

В останніх сім років у більшості міст та громад України спостерігається стійка тенденція – прискорення процесів цифровізації та розвитку розумної інфраструктури. Однак ця політика має фрагментарний та дещо хаотичний характер, виглядаючи більше як експерименти окремих громад та регіонів.

На сьогодні стає все більш помітними - брак стратегічного підходу щодо політики цифрової трансформації громад та регіонів, як на національному рівні, так і в громадах та містах.

Не розроблено єдиних нормативних вимог і державних технічних стандартів у сфері розвитку розумних міст та сумісності технологічних рішень, відсутні комплексні типові рішення та підходи для впровадження розумного управління та інфраструктури в громадах та регіонах.

Не вирішене питання дефіциту кваліфікованих кадрів ІТ фахівців в громадах та забезпечення необхідними компетенціями працівників органів місцевого самоврядування, відповідальних за розвиток інформаційної інфраструктури.

Серйозною проблемою є недостатнє фінансування цифровізації як на рівні державного, так і місцевих бюджетів, при цьому не створені необхідні умови і для реального залучення приватних інвесторів.

Обговоривши питання **«Як стимулювати розвиток розумних міст та громад в Україні: законодавчі аспекти»**, учасники слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань цифрової трансформації рекомендують:

I. Верховній Раді України:

1. Розробити та прийняти проекти законів України, спрямованих на забезпечення умов для реалізації скоординованої національної політики розвитку розумних міст та громад в Україні.

II. Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації:

1. Забезпечити контроль за виконанням даних рекомендацій слухань у Комітеті.

2. Спланувати доопрацювання та розгляд на базі Комітету та внесення в план роботи Верховної Ради України наступних законопроектів в тематиці розвитку розумних міст та громад в Україні, зокрема:

- Розробити та прийняти Закон України «Про цифрові операційні платформи розвитку розумних міст»

- Розробити та прийняти Закон України «Про публічне та колективне фінансування розвитку цифрової інфраструктури та цифровізації міст, громад та регіонів»;

- Внести зміни до Закону України «Про державно-приватне партнерство» від 01 липня 2010 року № 2404-VI (редакція документа від 25 жовтня 2020 року) зміни та доповнення в частині уточнення особливостей участі органів місцевого самоврядування у відносинах державно-приватного партнерства;

- Внести зміни до Закону України «Про Національну програму інформатизації» від 04 лютого 1998 року № 74/98-вр (редакція документа від 16 жовтня 2020 року) зміни та доповнення в частині механізму перерозподілу видатків між генеральним та галузевими замовниками за Національною програмою інформатизації, уточнення вимог до інформаційної продукції та послуг, які фінансуються в межах відповідної програми, а також уточнення процедур закупівель товарів, робіт та послуг на виконання вимог Національної програми інформатизації.

III. Кабінету Міністрів України:

1. Організувати у рамках повноважень робочу групу з розвитку національної політики у сфері розумних міст та громад, у тому числі - в частині нормативно-правового забезпечення політики розвитку розумних міст та громад.

2. Створити відповідну робочу групу з опрацювання дорожньої карти розвитку розумних міст та громад в Україні.

3. Сприяти утворенню при Міністерстві цифрової трансформації України інституту підтримки державно-приватного партнерства у сфері цифрової трансформації.

4. За поданням Міністерства фінансів України затвердити план дій щодо забезпечення фінансування процесів цифрової трансформації територіальних громад в Україні.

5. Затвердити порядок взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів з електронними ресурсами, що перебувають в розпорядженні місцевих рад та їх виконавчих комітетів.

6. Розробити і затвердити план заходів щодо реалізації Національної Економічної Стратегії 2030 в т.ч. внести зміни до регіональних планів заходів на 2021-2023 рр. з реалізації Стратегії регіонального розвитку України на 2021-2027 рр.

IV. Міністерству цифрової трансформації України:

1. Розробити національну концепцію цифровізації громад і регіонів, яка б зв'язала розрізнені зусилля окремих суб'єктів з цифровізації, щоб прискорити процеси цифрової трансформації, акумулювати ресурси і можливості, забезпечити безперервність і послідовність змін.

2. Сприяти впровадженню нових інструментів для потужного розвитку широкосмугового інтернету, і розгортання наскрізних цифрових технологій таких, як інтернет речей, 5G зв'язок, хмарні технології, а з ними і цифрові платформи, GPS-системи.

3. Разом з іншими профільними міністерствами розробити проект Центру розвитку компетенцій, який буде підтримувати громади в процесі імплементації політики цифрової трансформації, та забезпечувати необхідну взаємодію між громадами.

4. Започаткувати індекс цифрової трансформації громад для вимірювання зрілості та рівня розвитку розумних громад.

5. Продовжити реалізацію комплексу заходів щодо забезпечення розробки і впровадження стандартів у сфері розумних міст та громад.

6. Надати методологію та шаблони з розробки концепції цифрової трансформації громад, а також вимоги щодо управління, реалізації та координації проектів цифровізації.

7. Концепція, плани заходів та дорожня карта, згадані вище, мають отримати правовий статус як обов'язкові до виконання.

8. Забезпечити реалізацію концепції цифрової трансформації на законодавчому рівні, де буде передбачено чіткий розподіл відповідальності між громадами та ЦОВВ.

9. Створити каталог цифрових продуктів та рішень для територіальних громад, що сприятиме пошуку та впровадженню цифрових продуктів у громадах.

10. Створити платформу цифрової трансформації громад, що допоможе громадам на шляху до цифровізації, запропонує проекти, базу знань, дорожні карти та корисні посилання.

11. Сприяти розгортанню готових до використання стандартних технічних рішень та реалізації проектів цифрової трансформації. Для цих цілей може бути створений спеціальний проектний офіс, який займатиметься впровадженням ІТ-рішень, що може бути у спільному володінні громади або можуть бути розглянуті інші форми власності.

12. Рекомендувати централізовану координацію діяльності донорів щодо своєчасних та важливих проектів цифрової трансформації та спеціально виділяти ресурси на розвиток кадрового потенціалу, необхідного для успішної цифрової трансформації, як на рівні вищого керівництва громади, так і на рівні співробітників

13. Чітко визначити відповідні механізми, в тому числі на законодавчому рівні, фінансування місцевих проектів цифрової трансформації для забезпечення їх успішної реалізації.

14. Сприяти підвищенню компетенції цифрового лідерства. Організовувати освітні та навчальні програми для всіх місцевих посадовців.

15. Сприяти проходженню державними службовцями національного тесту на цифрову грамотність Цифрограму для держслужбовців.

16. Розглянути можливість проведення моніторингу виконання вимог Постанови Кабінету Міністрів України від 21.10.2016 № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» органами місцевого самоврядування.

17. Забезпечити подальше поширення між органами місцевого самоврядування та впровадження «Типового рішення місцевого порталу відкритих даних» на умовах ліцензійного договору.

18. Розглянути можливість проведення технічного модернізації «Типового рішення місцевого порталу відкритих даних» з метою розширення його функціональних можливостей щодо оцінки впливу відкритих даних.

19. Забезпечити проведення навчальної програми «Відкриті дані для розпорядників інформації – органів місцевого самоврядування» щонайменше двічі на рік.

20. Популяризувати використання інструментів електронної демократії зі сторони громади, оскільки це є ефективним засобом підвищення цифрових навичок населення та підвищує участь громадян у прийнятті рішень.

V. Міністерству фінансів України, Міністерству розвитку громад та територій України, Міністерству з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України:

До 01 липня 2022 року підготувати пропозиції до розвитку бюджетів участі на рівні громад, регіонів та національного рівня за участі частини коштів, передбачених на субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій, на Державний фонд регіонального розвитку, субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України та інших відповідних коштів державного бюджету.

VI. Міністерству фінансів України:

1. Забезпечити інтеграцію державних інформаційних ресурсів в напрямку стандартизації цієї послуги для місцевих громад, в тому числі для розумних міст шляхом взаємодії державних інформаційних ресурсів та місцевих урядів, оскільки Міністерство фінансів є адміністратором відповідного ресурсу під назвою "Інформаційно-аналітична система управління, планування та виконання місцевих бюджетів "LOGICA".

2. Спільно з Державною податковою службою та Державною казначейською службою України розглянути можливість кодування платника податку за населеним пунктом, з метою упорядкування інформації по сплаті податків кожною територіальною громадою.

3. Передбачити виділення коштів з державного бюджету на спеціальну субвенцію для цифрової трансформації.

VII. Міністерству з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України

До 01 липня 2022 року опрацювати:

1. Модель та план реалізації бюджету участі реінтеграції для відповідних громад, регіонів та національного рівня та розробити необхідні зміни до Державного бюджету України та інших актів законодавства. Взяти до уваги Національну економічну стратегію на період до 2030 року, затверджену Постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 року № 179 та Концепцію економічного розвитку Донецької та Луганської областей,

затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2020 року № 1660, згідно з якими ці області та розвиток громад визнані пріоритетними для пілотування та прискореного розвитку, зокрема передбачено поширення на всі громади інструменту бюджету участі та інших інструментів розвитку розумних міст

2. Концепт та план створення центру компетенції щодо кращих практик розвитку розумних громад та міст, управління на основі аналізу даних для пріоритетних регіонів для діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України.

3. Модель та план впровадження системи колективного використання кращих е-рішень для громад, ВЦА для пріоритетних регіонів для діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України.

4. Модель та план впровадження фінансових стимулів для громад, які є лідерами у розвитку розумних міст.

VII. Міністерству розвитку громад та територій України опрацювати системне впровадження та розвиток розумних міст і бюджету участі, зокрема для поширення цього інструменту на всі громади та регіони України.

до 01 липня 2022 року спільно з ГО «Центром Розвитку Інновацій» поширити досвід дослідження щодо інструментів розвитку розумних міст на максимально велику кількість територіальних громад України:

1. План поширення інструментів та кращих практик розвитку розумних міст та громад, у тому числі бюджетів участі на всі регіони та громади України, як це також є пріоритетом у Національній економічній стратегії на період до 2030 року, затвердженої постановою Кабінету Міністерств України від 3 березня 2021 року № 179.

2. Модель та план створення центру компетенції щодо кращих практик розвитку розумних громад та міст (смарт сіті), управління на основі аналізу даних.

3. Модель та план впровадження системи колективного використання кращих рішень розвитку смарт сіті для громад.

4. Модель та план впровадження фінансових стимулів для громад, які є лідерами у розвитку Смарт сіті згідно офіційних даних, які впровадили кращі практики.

VIII. Міністерству освіти і науки України разом з Міністерством фінансів України до 01 липня 2022 року підготувати Концепцію та план впровадження:

1. Бюджету участі у сфері освіти, зокрема електронних публічних рейтингувань капітальних видатків на заклади освіти, проектів від школярів, студентів, їх вчителів, батьків.

2. Бюджету участі у сфері видатків на прикладні науки, замість обрання переможців конкурсів конкурсними комісіями.

3. Інструментів розвитку розумних міст для Вищих навчальних закладів освіти, у тому числі щодо обрання керівників, прийняття рішень вченими радами та іншими радами Вищих навчальних закладів освіти, проведення конкурсів, студентське самоврядування.